

IVAN KUŠAN

Hrvatski književnik Ivan Kušan rođen je 30. srpnja 1933. u Sarajevu. Diplomirao je na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. Međutim, on se najprije javlja kao prevoditelj s engleskog, francuskog i ruskog jezika (1955.), a samo godinu dana kasnije objavljuje prvi od svojih poznatih dječjih romana (*Uzbuna na Zelenom vrhu*) koji će sve do danas izlaziti u nizu izdanja, pa i postajati obvezatnom školskom lektinom. Dvije godine kasnije (1958.) objelodanjuje prvi, ali zacijelo i jedan od svojih najvažnijih romana *Razapet između*.

Iako smo već dosada spomenuli mnoge književne rodove u kojima Ivan Kušan, stvarajući od mladih dana, postiže uspjehe i priznanja, valjalo bi spomenuti i druge u kojima se također ogledao i postigao zapažena priznanja. Tako od godine 1970. piše za kazalište, radio, televiziju i film dramatizirajući vlastite tekstove ili iznoseći nove, često provokativne teme.

Vratimo li se književnosti za djecu, odnosno mlade, mora se spomenuti kako su Kušanovi romani, ali povremeno i pripovijesti, postigli izvanrednu popularnost kod čitatelja upravo stoga što nisu "oboljeli" od viška pedagogije, nego su slijedili autentičnu psihologiju mladih ljudi, učeći, dakle, od života, stvarnih i prepoznatljivih ljudi, a ne od unaprijed promašenih teoretskih razmatranja.

Za sve što piše Ivan Kušan, osobito kad je riječ o njegovim vrijednim djelima, karakterističan je njegov "iščašeni", humoristički, pa i satirički odnos prema stvarnosti. Tiče se to njegove sveukupne literature; niti kada piše za djecu, mladež, ne navlači ozbiljno lice nego i sam bude jedan od tih mladih veseljaka.

Toranj je po mnogima najuspjeliji Kušanov roman, a on je izokrenuto, ismijano lice čitavoga jednog sustava koji gradi velebne tornjeve na pjeskovitom tlu. Šali se Ivan Kušan i u svojim dramskim tekstovima pa je, primjerice, *Svrha od slobode* jedva bila izvedena. Reklo bi se, previše se ljudi prepoznavalo u tim prizorima...

Svojim pedesetogodišnjim književnim radom, svojim kritičkim odnosom prema stvarnosti, talentom i posebnosti Ivan Kušan je nesumnjivo zaslužio da bude izabran za redovitog člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

POPIS RADOVA

Romani

1. Uzbuna na zelenom vrhu, Matica hrvatska, Zagreb, 1956., 198 str. (10 izdanja)
2. Razapet između, Nolit, Beograd, 1958., 183 str.
3. Koko i duhovi, Stožer, Beograd, 1958., 220 str. (8 izdanja)
4. Domaća zadaća, Matica hrvatska, Zagreb, 1960., 203 str. (7 izdanja)
5. Zidom zidani, Znanje, Zagreb, 1960., 279 str.
6. Zagonetni dječak, Beograd, 1963. (20 izdanja)
7. Lažeš, Melita, Prosveta, Beograd, 1965., 113 str. (11 izdanja)
8. Moj potop, Zagreb, 1970.
9. Toranj, Kolo Matice hrvatske, Zagreb, 1970., 116 str. (4 izdanja)
10. Koko u Parizu, Mladost, Zagreb, 1972., 228 str. (11 izdanja)
11. Naivci, Znanje, Zagreb, 1975., 254 str.
12. Ljubav ili smrt, Mladost, Zagreb, 1987., 107 str. (4 izdanja)
13. Čaruga pamti, Mladinska knjiga, Ljubljana – Zagreb, 1991., 182 str.
14. Medvedgradski golubovi, AGM, Zagreb, 1995., 183 str.
15. Koko u Kninu, Znanje, Zagreb, 1996., 247 str.

Novele

1. Trenutak unaprijed, Naklada Društva hrvatskih književnika, Zagreb, 1957., 139 str.
2. Veliki dan, Matica hrvatska, Zagreb, 1970., 263 str.
3. Strašni kauboj, Mladost, Zagreb, 1982., 127 str. (4 izdanja)
4. Ljubi susjeda svoga, Otokar Keršovani, Opatija, 1995., 143 str.
5. Promišljeni, dugi gnjev, AGM, Zagreb, 1995., 226 str.

Putopisno-memoarska proza

1. Prerušeni prosjak, Znanje, Zagreb, 1986., 372 str.
2. Nasljednik indijskog cara, Naklada Ljevak, Zagreb, 2000., 179 str.
3. Zubalo na ošitu, Mozaik knjiga, Zagreb, 2001., 177 str.
4. Slavnih 89 iz SOCA, Neretva, Zagreb, 2002., 244 str.

Parodije

1. 100 najvećih rupa, Znanje, Zagreb, 1992., 382 str. (2 izdanja)

Drame

1. Svrha od slobode, Zagreb, 1995.

Izvedene

1. Spomenik Demostenu, HNK, Zagreb, 1969.
2. Toranj, ZKM, Zagreb, 1971.
3. Svrha od slobode, Dubrovačke ljetne igre, 1971.
4. Vaudeville, Teatar SOS, Zagreb, 1975.
5. Čaruga, Teatar u gostima, Zagreb, 1976.
6. Naivci, ZKM, Zagreb, 1976.
7. Psihopati, ZKM, Zagreb, 1976.
8. Koko u Parizu, ZKM, Zagreb, 1979.
9. Rupa za udaju, Cafe theatre Bagatella, Zagreb, 1981.

10. Ljepotica i zvijer, Kazalište Trešnja, Zagreb, 1988.
11. Ljubav ili smrt, Talija, Zagreb, 1990.
12. Lažeš, Melita, ZKM, Zagreb, 1995.

Neizvedene

1. Lažna barunica (napisana 1982.)
2. Balvansko kolo (napisana 1989.)
3. Čista posla (prvotisak: Forum, 1994.)
4. Volovi (prvotisak: Republika, 1997.)

Antologije i izbori

1. Dvadeset godina jugoslavenske proze (sa S. Novakom i Č. Pricom), Zagreb, 1965.
2. Contemporary Croatian Prose, The Bridge, Zagreb, 1971.
3. La poësie Croate (sa S. Mihalićem), Pariz, 1972.

Važniji prijevodi s engleskoga

1. B. F. Harte, Kalifornijske pripovijesti, Zagreb, 1955.; Prognanici iz Poker Flata i druge pripovijesti, Zagreb, 1965.
2. Mark Twaine, Pustolovine Toma Sawyera; Kraljević i prosjak, Zagreb, 1965.
3. Henry Miller, Jarčeva obratnica, Rijeka, 1967.
4. Raymond Carver, Katedrala, Zagreb, 1998.

S francuskoga

1. Georges Duhamel, Dva čovjeka, Zagreb, 1955.; Salavinov dnevnik, Zagreb, 1958.
2. Antoine de Saint-Exupéry, Noćni let, Sarajevo, 1956.; Mali kraljević, Zagreb, 1994.
3. Guy de Maupassant, Bel-Ami, Zagreb, 1959.
4. P. Souvestre i M. Allain, Fantomas: mrtvac napada, Zagreb, 1965.
5. Georges Simenon, Maigret i žrtva iz Seine; Maigret u baru "Picratt", Zagreb, 1966.
6. Pierre Seghers, Korijeni, Zagreb, 1972.
7. Eugène Ionesco, Instrukcija, Zagreb, 1981.; Stolice, Zagreb, 1982.
8. Edmond Rostand, Cyrano de Bergerac, Zagreb, 1994.

S ruskoga

1. L. N. Tolstoj, Krivotvoreni kupon i druge pripovijesti (sa Z. Crnkovićem), Zagreb, 1956.; Živi leš, Zagreb, 1961.
2. A. P. Čehov, Drama u lovu i druge novele, Zagreb, 1959.
3. I. S. Turgenjev, Plemićko gnijezdo, Zagreb, 1963.
4. Aleksandar Solženjicin, Odjel za rak I-II (s J. Kušanom), Rijeka, 1968.; Rijeka bez ušća, Rijeka, 1969.
5. F. M. Dostojevski, Bjesovi I-II (s J. Kušanom), Zagreb, 1972.; Pošteni lopov, Bijedni ljudi, Dnevnik Raskoljnikova, Zagreb, 1975.

Na ruski

1. Slavko Mihalić, Pandorina kutija (s Nadeždom Kušan-Lukinom), Zagreb, 1999.

Knjige su mu prevedene na njemački, engleski, ruski, češki i mađarski jezik.